

Storstrøm

Ref. ELAND/ANDON

Den 22. august 2022

Referat fra møde den 17. august 2022 i den lokale projektgruppe (LPG) for Nationalpark Ulvshale Skov

---

For deltagerliste til mødet se bunden af dokumentet.

Vedlagt

- Slides fra mødet
- Inputark fra foreninger og borgere

I det følgende bruger vi disse forkortelser:

NST = Naturstyrelsen

LPG = den lokale projektgruppe

VK = Vordingborg Kommune

NNP=naturnationalpark(en)

Punkt 1) Velkomst

- Jane bød velkommen efterfulgt af en kort introduktion af mødedeltagerne.
- Rammerne, som arbejdes under i etableringen af naturnationalparken, blev opridset og dagsordenen blev præsenteret.

Nyt siden sidst

- NST har holdt åbent naturcenter. Det har ikke været et stort tilløbstykke, men der har været mange gode snakke med dem, der kom
- Der har været afholdt naturvejledningsture, hvor fremmødet har været sparsomt, men med et flot engagement fra deltagerne og nogle spændende oplevelser til følge
- NST deltager i Folkemøde Møn, med information omkring den kommende Naturnationalpark Ulvshale Skov
- Input fra borgere er blevet katalogiseret og er blevet brugt i udarbejdelsen af forvaltningsplanen. Der var fem udprint af listen med og derfor ikke et eksemplar til hver deltager, men listen medsendes referatet fra mødet. Naturstyrelsen har modtaget over 100 input.

Punkt 2) Strømpile – præsentation og diskussion

Ud fra alle de mange inputs både fra de nationale arbejdsgrupper og fra den lokale projektgruppe har NST nu de første retninger for den kommende nationalpark klar

Ulvshale skal fortsat være stille område, ingen ”tivolisering”.

I det følgende refereres spørgsmål og kommentarer til ovenstående. Hvor vi har et svar står svaret med kursiv i parentes.

Spørgsmål til NST

Hvad betyder roligt og stille? Som nuværende tilstand i Ulvshale Skov. Den nuværende facilitering gøres bedre, men der arbejdes ikke med at udvide faciliteter væsentligt.

Bekymring om verserende rygter, som går på udvidelse af arealet og magelæg. Er der hold i disse rygter? Hvis der er skal NST være opmærksom på, at det kan give NNP’en nye naboer! *NST bekræfter at forhandlinger er i gang, men at intet er aftalt og understreger, at det er små arealer, der forhandles om.*

Hvorfor skal nationalparken hedde Ulvshale Skov og ikke blot Ulvshale? *NST Storstrøm har forsøgt og forsøger stadig at få ændret navnet, men det er endnu ikke lykkedes.*

2a) Natur

- Jens fortalte om NSTs forslag til placering af færste, trafiksikkerhed og adgangen for cyklister, ryttere og gående gennem brede låger placeret ved siden af færstene.
- Brede passager for dyrene over Telefonstien. Telefonstien frahegnes så man (stort set) kan færdes uden at være inden for hegningen.
- Open-ended naturforvaltning. NST vil i videst muligt omfang ”overlade” naturen til sig selv. Flere naturtyper er truet af tilgroning. NST vil undersøge muligheden for at lave spotpleje på enkelte udvalgte arealer, hvor der er stor tilgroning.
- NST vil i løbet af efteråret, i forbindelse med LIFE-open woods projekt, veteranisere særligt udvalgte træer i nærheden af kortlagte vinteregetræer, for at give mere lys til disse.
- Jens beskrev metoder NST vil anvende nærmere og fremviste eksempler i form af billeder.
- Jens fortalte om hvad der menes med faunalommer, hvor NST har lagt dem og hvorfor. Faunalommer er områder hvor kvæg, heste og vildtlevende dyr kan have fred.
- Valg af dyr: Galloway kvæg og Exmoor ponyer. Muligvis med Dexter kvæg som er særligt egnede til græsning på våde arealer. Reproducerende dyr, udelukkende Galloway og Exmoor for ikke at få blandede racer. Stor tyr og lille ko duer ikke

rigtig. Køerne kan have svært ved at kælte. Geder som spotplejere, men ikke hele året rundt.

I det følgende refereres spørgsmål og kommentarer til ovenstående. Hvor vi har et svar står svaret med kursiv i parentes.

Spørgsmål og kommentarer til NST

Er der mulighed for at udtage noget af skoven fra hegningen og bibeholde nuværende tilstand med tarmvridrøn? Bekymringen går på dyrenes påvirkning af skovens nuværende flora og fauna. *Dyrene foretrækker åbne arealer og skovgræsningen vil være sporadisk. NST vil forsøge at skabe lys ved at fælde enkelte fortrinsvis bøgetræer omkring tarmvridrøn og vintereg. De fældede træer skal blive liggende og håbet er at de græssende dyr ikke kan komme til at spise nye vintereg og tarmvridrøn for trækroner. NST vil også bruge metoden at veteranisere skyggegivende træer. Det medfører, at træet skades og vokser langsommere, men det går ikke ud.*

LPG repræsentanten fra Grundejerforeningen Mågenakken uddelte et notat. Repræsentanten er stærkt utilfreds med NST's tidligere indgreb og bekymret for en gentagelse af disse. *NST understregede at det er små indgreb som laves i NNP. Der skal ikke ryddes større områder i skoven. Der er tale om at skabe mere lys for særligt udvalgte træer. Vintereg og tarmvridrøn.*

På sidste møde opstod der blandt deltagerne en bekymring for, at styrelsen vil lave en bred rydning gennem skoven fra nord til syd.

Det er VIGTIGT for NST at understrege, at der var tale om en misforståelse og at NST på INGEN måde har til hensigt at lave en stor rydning gennem skoven. Det blev aftalt, at NST afholder et møde med repræsentanten fra Grundejerforeningen Mågenakken.

Hvilke mål sigtes der efter? Efterlyser bedre formidling af disse mål. *I forvaltningsplanen vil formål og sigte med naturnationalparkerne blive beskrevet.*

Der udtrykkes bekymring for om der er midler til vedvarende pleje og vedligehold. *Der er heldigvis afsat driftsmidler til hver naturnationalpark. Både til formidling, naturpleje og pasning af stier og øvrige friluftsfaciliteter.*

Hvad er fordelene ved reproducerende dyr? Hvad gavner det biodiversiteten? *Naturlig adfærd hos kvæg og heste skaber en større fri dynamik, som er det naturnationalparkerne sigter efter.*

Der er ikke blevet lyttet til LPGs indvendinger med reproducerende dyr fra sidste møde. *Det er et ønske fra den nationale videnskabelige arbejdsgruppe at de udsatte dyr er reproducerende. Derfor undersøger NST mulighed for om dette kan ske i udvalgte parker. Heriblandt Ulvshale Skov.*

NST Storstrøm har i øvrigt gode erfaringer fra Kongskilde og Jydelejet med dyr af begge køn. Begge steder er det helårsgræssende reproducerende dyr.

Der udtrykkes en bekymring fra flere repræsentanter ved udsigten til at have reproducerende dyr i Naturnationalparken. Stiller spørgsmålstejn ved om hensynet til den nationale videnskabelig gruppe vægter tungere end hensynet til LPG.

Det er styrelsens opgave at balancere de lokale ønsker med de nationale ønsker.

De trafikale konsekvenser ved færste og hegn op af Ulvshalevejen er utrygskabende. Hvad er fordelene ved at dyrene kan krydse vejen? Hvad med hastigheden og hvor meget ekstra tid tager det at komme igennem skoven? Hvad med udsyn? *Dyrenes mulighed for at kunne krydse vejen giver en større fri dynamik, som er med til at binde arealerne bedre sammen og øger potentialet for at arter kan spredes. NST understreger at færste er afgørende for Naturnationalpark projektet. Som færstene er tegnet ind nu er afstanden mellem dem knap 200 m. Der vil blive lysnet langs vejen mellem færstene for bedre udsyn.*

2b) Friluftsliv

- Elly fortalte om friluftslivet i den kommende naturnationalpark som det er i dag, og om friluftslivet uden for NNP. Det mest slidtage-givende friluftliv skal holdes ude af NNP, bl.a. shelters og hundeskov.
- Der er afsat 5 mio. kr. til etablering af friluftsfacilitering. Det vil sige P-pladser, stier, toiletter, udsigtsplatforme mv. Der er også afsat et (langt større beløb) til etablering af parken (hegn, færste mv.) Efter indvielsen af parken er der afsat et beløb til driften af faciliteter, hegn, tilsyn med dyr osv.
- Der vil komme flere besøgende og det skal NST kunne håndtere og styre. Udvidelse af to parkeringspladser inden for hegningen. Nedlægning af interimistisk P-plads ved sandvejen/mågenakken.
- Elly forklarer forskellen på stier og ruter. Formålet med kortlagte ruter er at kunne styre besøgendes færdsel indenfor NNP. Ruter bliver opdateret og afmærket bedre. Ingen nye stier og ruter, men ved at sammenbinde eksisterende ruter laves der en rute Ulvshale rundt
- Nuværende sti fra ulvshalecenteret ned til Telefonstien gøres mere tilgængelig.
- Telefonstien og Sandvejen vil blive frahegnet på nær enkelte sluse-overgange for dyrene, således at man næsten kan komme rundt om NNP'en uden for hegnet.
- Ingen planer om cykelruter inden for hegningen, men man må stadig gerne cykle efter lovens adgangsregler.
- NST Storstrøm foreslår at lavet et udsigtspunkt i form af en platform i den sydvestlige del af NNP'en, hvor Telefonstien og diget ligger parallelt og tæt ved hinanden.

I det følgende refereres spørgsmål og kommentarer til ovenstående. Hvor vi har et svar står svaret med kursiv i parentes.

Spørgsmål og kommentarer til NST

P-pladsen ved Tønden er kun fyldt på de allerbedste sommerdage.

Vigtigt med vedligehold af stierne.

Man må ikke gøre ophold på private stier og hunde skal holdes i snor. Toiletter ved Nyord broen er blevet fjernet. *Her svarede en repræsentant fra VK, at det er et midlertidigt*

sommertoilet. Det har ikke været opstillet i år. Kommunen er opmærksom på behovet og kommunen og NST skal drøfte placering af sommertoiletter nærmere.

Det er en vag formulering med mest mulig tilgængelighed. Understreger at NST skal være på forkant med at mange forskellige borgere med funktionsnedsættelse skal kunne bruge faciliteterne (universelt design).

Italesæt hvorfor vi vil have en bilfri NNP.

En repræsentant bemærkede at festpladsen ikke bruges særlig meget. Unødvendigt med flere borde-bænke sæt. Det var der dog ikke enighed om. Andre bruger den meget.

Andre NNP'er tænker i rideruter rundt om og uden for hegningen.

Hvordan bliver det attraktivt for børn og unge? Kan man lave en isætningsplads for kajakroere? NST fortalte om tiltag for børn og unge bl.a. stik og bid safari. Naturcenteret bliver udgangspunkt for børneoplevelser. Både ved centeret og i nærområdet. Det kan fx være gør det selv aktiviteter og guidede ture. Formidling indgår ikke i forvaltningsplanen, men der er midler til dette. Friere hænder og bedre muligheder for lokalt input når det ikke indgår i forvaltningsplanen.

VK: Gode erfaringer med pakkede rygsække til selv at tage ud og opleve naturen. Kommunen har lavet et kort "Blå eventyr" som fremhæver, hvor der kan færdes til vands.

Bekymring for optræd af våde stier. Foreslår boardwalks.

Der foreslås spange ved særligt udsatte steder og tydeligere markering af nuværende stier uden om de vådeste områder. *Det er med i facilitetsplanen på eksisterende ruter.*

Der udtrykkes tvivl om hvorvidt man må cykle på stierne. Behov for tydeliggørelse af reglerne omkring dette.

2c) Frivillighed

- Elly fortalte om muligheder for frivillighed bl.a. overvågningsprogram for arter og friluftsliv, samt input fra borgere (naturpleje, ambassadør, sommercafe, naturguide)

2d) Vogterhuset

- Helge gav en hurtig gennemgang af nuværende indretning og opridsede mulighederne fremadrettet.
  - Indkig til atelieret fra stalden.
  - Sommercafe med salg af kaffe/kage
  - Forpagtning til erhverv
  - Kunstner-refugie
  - Støttepunkt for NST formidling af NNP, muligvis med overnatning og frivillige naturguider.
- Samarbejde med "Günter und Ute Grass stiftung". NST er ved at lave aftale med dem om at gennemføre en katalogisering af inventaret efterladt af Günter Grass.

Kommentarer og spørgsmål fra mødedeltagerne

- Skal understøtte flest muligt til at få en god naturoplevelse. Skal ikke lejes ud til sommerhus eller andet. Adgang til toilet er vigtig.
- Oplagt med kunstner-refugie. Kunstnere er bedst til at sætte ord på vores natur og få ændret vores natursyn. Nævner en fond som NST vist ikke må ansøge om, men opfordrer til at undersøge muligheden for at andre kan søge på NST's vegne. *Det skal gå igennem NST hovedkontor, men NST undersøger muligheden for at gå denne vej.*
- Kan det doneres bort? *Nej.*
- Sørge om at se Vogterhuset forfalde. Positiv over for formidling i stalden og som kunstner-refugium. Ved kunstner-refugium vil der være mennesker som "holder" huset. *NST er klar over risikoen for forfald og er også ved at undersøge muligheden for lille diskret luft-luft varmpumpe.*
- Skal ikke være gratis, men mulighed for kunstnerstøtte via fonde.
- Et refugium vil være ekskluderende for den brede offentlighed.
- VK fortæller om beværterhuset i Vintersbølleskov og den tilknyttede forening som driver det.

Helge spørger om der vil være nok frivillige til en lignende løsning for Vogterhuset? LPG er skeptiske.

- Kan det være en skovfoged bolig? *Nej. Forholdene i huset er for dårlige til helårsbeboelse.*

Opsummering: Offentlig funktion, JA TAK. Privat lejemål, NEJ TAK.

Der opfordres til at kontakte Pia Taulov.

- Kan lejeindtægter gå til vedligehold?

Punkt 3) Fremadrettet proces og tidsplan

- Elly fortalte om det fremadrettede forløb med udarbejdelse af forvaltningsplanen til indvielse.
- Joker: Der kan blive udskrevet valg, som vil sætte processen på pause.
- Næste møde var sat til d. 2/11 2022, men det skal rykkes.
- Projektbeskrivelse og forvaltningplan vil formentlig være klar til udsendelse til LPG's medlemmer ca. d. 1/12. Ønskes et møde i december imødekommes dette gerne.

LPG vil gerne have et møde i december. Der aftales at stræbe efter en torsdag sen eftermiddag. Der nævnes d. 1 december som mulighed. Vi reserverer denne dato indtil videre.

Punkt 4) Eventuelt og afrunding

NST aftaler separate møder med repræsentanten fra GF Mågenakken, foreningen Skinfaxi og med VK's repræsentant for friluftsliv.

VK's repræsentant for dagtilbud og skole understreger at oversættelsen fra NST til LPG ikke må undervurderes og er et område som kræver særlig opmærksomhed. *NST tager til efterretning at deres kommunikation kan blive indspist og vil fremover gøre sig umage med*

at formidle tiltag og overvejelser, således at det ikke kun er fagpersoner som forstår hensigterne.

Der har været meget kritik, men det har været godt. Det understreges fra LPG at al kritikken skal ses som konstruktiv kritik.

Deltagerliste

Fra Naturstyrelsen: Jane Skov Lind, Elly Emilie Andersen, Helge Raakjær Frost, Jens Ljungmann Pedersen, Marie Roland og Andreas Ogstrup Nielsen

Fra LPG: Organisation	Person	17. august 2022
ULG Ulfhale lejer- og grundejerforening	Keld Christiansen, formand	x
Sandvejens natur-og kulturarvsforening	Mike Ameko Lippert, Formand	x
Grundejerforeningen Mågenakken	Claude Teisen-Simony	x
Ulvshale-Fællesskov digelag NY	Betty Hemmingsen	x
Bådelauget REX	Erling Larsen	x
Møn Strandcamping	Carsten Dinesen	Afbud
Foreningen Nyord	Klaus Simonsen	x
DN - Vordingborg	Jørgen Alfastsen	Afbud
DGI - Storstrømmen	Martin Hagstrøm Christensen	x
DCU - Danmarks Cykle Union	Poul Kristensen	x
DOF - Storstrøm	Bo Kayser	x
Danmarks idrætsforbund og O-63	Niels-Henrik Holscher	x
Friluftsrådet Storstrøm	Henrik B. Simonsen	x
Dansk vandrelaug - Storstrøm	Torben Grandfeldt, bestyrelsesmedlem	x
Nyord jagtforening	Stig Andersen, Formand	x
Møns Jagtforening	Bjarne Frost Jensen	x
Møn Spejderne	HC Gravesen	Afbud
UNESCO Biosfære sekretariatet	Katrine Ohm Dietrich, biosfærekoordinator	x
Østlige Øers Landboforeninger (VKST)	Jens Ringsing	
Visit Sydkystdanmark	Rikke Karlsson	
Vordingborg kommune - Dagtilbud og skole	Stine Bigum Petersen	x
Vordingborg kommune - Natur	Stefan Skov	Afbud
Vordingborg Kommune Natur (friluftsliv)	Jette Stauner	x
Vordingborg kommune - Sundhed, Børn og Familie	Susanne Rosenild, Naturvejleder	x
Handicaprådet Vordingborg Kommune	Anders J. Andersen	Afbud
Skinfaxi Islandshesteklub	Nina Andersen, formand	x
Direktør Museum sydøstdanmark (kulturhist. Viden)	Berit Christensen	

Udgår af LPG'en: Repræsentant for Camønoen, repræsentant med kulturhistorisk viden